

Inbreng CD Stikstofproblematiek 8 februari 2023

Op 8 februari is een commissiedebat gepland over stikstofproblematiek. De waterschappen geven graag hun visie hierop.

Niet alleen stikstofcrisis

De waterschappen zijn het eens met de urgentie die Johan Remkes in zijn advies “Wat wel kan” (september 2022) noemt. De aangedragen oplossingen zijn onontkoombaar. De uitstoot van stikstof moet naar beneden, de natuur moet worden hersteld en de draagkracht van het water en bodemsysteem – inclusief de waterkwaliteit -, moet leidend zijn bij het bepalen van “wat waar wel kan”.

Dit laatste is essentieel bij het zoeken naar oplossingen. Naast een stikstofcrisis dreigt ook een waterkwaliteitscrisis als we de doelen van de Kaderrichtlijn Water van 2027 niet halen. Die crisis kan op dezelfde manier ontwikkelingen op slot zetten.

Daarnaast speelt ook – zeker in het landelijk gebied – de problematiek van droogte en wateroverlast. Weersextremen nemen toe en daarmee stijgt de noodzaak om water te kunnen vasthouden in het gebied en overtollig water te kunnen bergen voor droge periodes. Dit is heel belangrijk voor de productiviteit van de landbouwsector zelf en daarnaast voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de natuur¹. Stikstof is namelijk niet de enige drukfactor: als de hydrologische randvoorwaarden niet zijn ingevuld, vol- doet ons land uiteindelijk alsnog niet aan de

eisen van de Vogel- en Habitatrichtlijn, raken de doelen van de bossenstrategie (voor herstel en versterking van de biodiversiteit en CO2 vastlegging) uit beeld en wordt het eerste NPLG doel om de natuur te herstellen, niet gehaald.

Integrale aanpak

Deze opgaven vragen dan ook om een integrale benadering van de gebiedsgerichte aanpak én de aanpak piekbelasters.

Als het gaat over een transitie van stikstof intensieve landbouw naar andere activiteiten, dan moet het ook gaan over de vraag hoe deze transitie zo kan worden vormgegeven dat deze niet ten koste gaat van de andere twee doelen van het NPLG: die van CO2-reductie en verbetering van water en bodem.

Een voorbeeld: als grasland wordt verruild voor akkerbouw, moet rekening worden gehouden met effecten op het watersysteem. Het kan niet zo zijn dat we de depositie op de natuurgebieden verruilen voor verdere achteruitgang van de waterkwaliteit door vermisting en gewasbeschermingsmiddelen, door verdere uitputting van de grondwatervoorraden door gewassen met een grote watervraag of door andere activiteiten die afwentelen op het watersysteem (zoals bijvoorbeeld datacenters met warmtelozingen).

Dit lijkt op het eerste gezicht in de NPLG aanpak geregeld met het uitgangspunt ‘water en bodem sturend’, maar de waterschappen merken dat dit

¹ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/thema-s/gebruik-water-0/doelstellingen/>

principe nog niet de weg naar de uitwerkingstafels heeft gevonden.

Hoe kan worden geborgd dat water en bodem sturend zijn in de uitwerking van het NPLG?

Hier zit dan ook de zorg van de waterschappen: de focus op stikstofreductie maakt dat een integrale aanpak uit beeld dreigt te raken en daarmee een volgende crisis naderbij komt. Waterschappen zien het als randvoorwaarde dat alle oplossingen moeten bijdragen aan alle NPLG-doelen, of daar in elk geval niet negatief op inwerken.

Andere sectoren

Naast de focus op de landbouw is terecht ook aangegeven dat andere sectoren een bijdrage moeten leveren aan de reductie van stikstof. Voor de gehele bouw geldt nu dat er geen enkele activiteit meer plaats mag vinden die mogelijk tot een toename van stikstofdepositie leidt, ook niet als het gaat om een tijdelijke activiteit.

Er is geen enkele sector die op dit moment zo hard getroffen wordt als de bouw, terwijl deze maar voor 0,6% bijdraagt aan de totale uitstoot. Dit vinden de waterschappen onevenwichtig en extra problematisch omdat hiermee wettelijke opgaven zoals waterveiligheidsprojecten vertraging oplopen.

De minister heeft in de reactie op het vervallen van de vrijstelling aangegeven te willen kijken naar een aparte regeling voor bijzondere projecten, zoals de energietransitie en de wettelijke opgaven voor de Kaderrichtlijn Water en de waterveiligheid (Kamerbrief 25 november 2022; Voortgang integrale aanpak landelijk gebied en opvolging uitspraak Raad van State over Porthos).

Met het wegvallen van de bouwvrijstelling dreigt het tijdig halen van de wettelijke opgaven voor waterveiligheid en – kwaliteit uit beeld te raken.

Hoe wordt de toezegging uit de Kamerbrief van 25 november vorm gegeven: “...Ook onderzoek ik samen met de ministers van Defensie en Infrastructuur en Waterstaat hoe en waar, bijvoorbeeld in wet- en regelgeving, rekening gehouden kan worden met de positie van Defensie, respectievelijk projecten in het kader van de KRW en waterveiligheid.”